

TA'LIM SIFATINI BOSHQARISHDA MA'LUMOTLARGA ASOSLANGAN QARORLAR QABUL QILISH MEXANIZMLARI

Xamidova Setora Baxtiyorovna

Farg'ona viloyati, Farg'ona shahar
36-maktab o'qituvchisi

Raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimini boshqarishning samaradorligi tobora ko'proq ishonchli ma'lumotlarni yig'ish, qayta ishlash va ularga asoslangan qarorlar qabul qilish darajasiga bog'liq bo'lib bormoqda. An'anaviy boshqaruv tizimlarida qarorlar ko'pincha rahbarlarning shaxsiy tajribasi yoki qisqa muddatli kuzatuvlarga asoslangan holda qabul qilingan bo'lsa, zamonaviy ta'lim menejmentida bunday yondashuv o'z o'rnini ilmiy tahlil va statistik ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv modeliga bo'shatmoqda. Aynan ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish (Data-Driven Decision Making – DDDM) ta'lim sifatini boshqarishning eng muhim strategik mexanizmlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Mazkur yondashuvning asosiy mohiyati ta'lim muassasasida shakllanayotgan barcha ma'lumotlarni yagona boshqaruv resursiga aylantirishdan iborat. Bunday ma'lumotlarga o'quvchilarning akademik natijalari, davomati, fanlarni o'zlashtirish dinamikasi, elektron ta'lim platformalaridagi faolligi, pedagoglarning ish samaradorligi, ota-onalar va ish beruvchilarning fikrlari, ichki audit natijalari hamda moliyaviy va tashkiliy ko'rsatkichlar kiradi. Mazkur ma'lumotlar o'zaro integratsiya qilinganda ta'lim jarayonining haqiqiy holati yuzasidan kompleks tasavvur hosil bo'ladi va boshqaruv qarorlarining aniqligi sezilarli darajada ortadi.

Ta'lim sifatini boshqarishda ma'lumotlarning hajmi emas, balki ularning ishonchliligi, dolzarbligi va tahliliy qiymati muhim hisoblanadi. Shu sababli zamonaviy boshqaruv tizimlarida ma'lumotlarni yig'ish bilan bir qatorda ularni verifikatsiya qilish, standartlashtirish va vizual tahlil qilish mexanizmlariga ham katta e'tibor qaratiladi. Chunki noto'g'ri yoki eskirgan ma'lumotlarga asoslangan qarorlar resurslarning samarasiz sarflanishiga, ta'lim sifatining pasayishiga hamda boshqaruv xatolarining ortishiga olib kelishi mumkin.

Ma'lumotlarga asoslangan boshqaruvning yana bir muhim jihati - ta'lim sifati indikatorlarini muntazam monitoring qilishdir. Zamonaviy boshqaruvda sifat faqat yakuniy imtihon natijalari bilan baholanmaydi. Aksincha, o'quv jarayonining barcha bosqichlari bo'yicha ko'rsatkichlar muntazam tahlil qilinadi. Jumladan, darslarga qatnashish darajasi, mustaqil ta'lim topshiriqlarining bajarilishi, kompetensiyalarning shakllanish ko'rsatkichlari, ilmiy faoliyat natijalari, bitiruvchilarning bandlik darajasi hamda ish beruvchilarning fikrlari sifat monitoringining muhim mezonlari hisoblanadi. Ushbu indikatorlarning o'zaro bog'liqligini tahlil qilish boshqaruv qarorlarining ilmiy asoslanganligini ta'minlaydi.

Raqamli boshqaruv platformalarining rivojlanishi ta'lim muassasalarida Business Intelligence vositalaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirdi. BI texnologiyalari turli manbalardan kelayotgan ma'lumotlarni yagona analitik muhitda birlashtirib, rahbarlarga interaktiv hisobotlar va vizual boshqaruv panellarini taqdim etadi. Natijada yuzlab statistik hisobotlarni alohida tahlil qilish zarurati kamayadi, rahbariyat esa muammoning kelib chiqish sabablarini tezkor aniqlash hamda strategik qarorlarni qisqa muddat ichida qabul qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Ta'lim sifatini boshqarishda prognozli tahlil texnologiyalarining joriy etilishi ham alohida ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu yondashuv mavjud statistik ma'lumotlar asosida kelajakdagi ehtimoliy holatlarni bashorat qilish imkonini beradi. Masalan, ma'lum algoritmlar yordamida qaysi talabalar akademik qarzdorlikka duch kelishi, qaysi fanlarda o'zlashtirish pasayishi yoki qaysi ta'lim yo'nalishlarida mehnat bozori talabi ortishi prognoz qilinadi. Bunday tahlillar ta'lim muassasasiga muammolarni oldindan aniqlash va resurslarni samarali taqsimlash imkonini beradi.

Biroq ma'lumotlarga asoslangan boshqaruvni joriy etish faqat zamonaviy texnologiyalar bilan cheklanmaydi. Eng muhim omillardan biri — boshqaruv madaniyatini o'zgartirishdir. Rahbar va pedagoglar statistik tahlil natijalarini to'g'ri talqin qila olishi, analitik fikrlash kompetensiyasiga ega bo'lishi hamda qarorlarni faqat dalillar asosida qabul qilish tamoyiliga amal qilishi zarur. Shu bilan birga, ma'lumotlar xavfsizligi, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish va axborotdan foydalanishning axloqiy tamoyillariga qat'iy rioya etilishi ta'lim boshqaruvining ajralmas qismi hisoblanadi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ma'lumotlarga asoslangan boshqaruvning yangi bosqichini boshlab bermoqda. Sun'iy intellekt katta hajmdagi ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida tahlil qilish, yashirin tendensiyalarni aniqlash, o'quv jarayonining samaradorligini baholash va optimal boshqaruv qarorlarini tavsiya etish imkoniyatiga ega. Kelgusida ta'lim menejmentida sun'iy intellekt yordamida shakllantiriladigan adaptiv boshqaruv tizimlari ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biriga aylanishi kutilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish mexanizmlari ta'lim sifatini boshqarishda ilmiylik, aniqlik va samaradorlikni ta'minlaydigan zamonaviy boshqaruv konsepsiyasidir. Mazkur yondashuv raqamli texnologiyalar, analitik platformalar, prognozli modellar va uzluksiz monitoring tizimlari bilan uyg'unlashgan holda ta'lim muassasalarining strategik rivojlanishiga, boshqaruv qarorlarining asoslanganligiga hamda raqobatbardosh ta'lim muhitini shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Allayarova S.N. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari – oliy ta'lim sifati va samaradorligini oshirish omili. // Zamonaviy ta'lim, 2020, №4, 10–19-betlar.

2. Alimova, Q. Raqamli menejment texnologiyalari asosida ta'lim sifatini boshqarish tizimini takomillashtirish. Yil tadqiqotchisi – 2025. 2110-2119
3. Gulyamov S.S., Abdullayev M. Oliy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etishning ilmiy-amaliy asoslari. — Toshkent: Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 2020.